

IX Ogólnopolska Konferencja Samorząd terytorialny w systemie odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Wydatki i zobowiązania sektora publicznego w uwarunkowaniach zmiennej stabilności systemu finansowego

Wrocław 29.11.2022

Efektywne wydatkowanie środków publicznych poprzez wdrażanie technologii ICT w systemie transportowym miasta

Środki publiczne

Jako środki publiczne rozumieć wszelkie wpływy finansowe, gromadzone na rachunkach władz publicznych zgodnie z obowiązującym prawem. Pojęcie środków publicznych jest więc szersze od pojęcia dochodów publicznych, obejmuje bowiem także wszystkie przychody, a więc także środki należne z tytułu danin publicznoprawnych i wynikające z aktywności państwa.

Definicja środków publicznych została wypracowana w praktyce stosowania prawa, funkcjonowania państwa, przez fiskalizm i ekonomię (nie istnieje definicja legalna).

Źródła z jakich pochodzą środki publiczne zostały wymienione ustawie o finansach publicznych z dnia 27 sierpnia 2009 r., są to w szczególności:

- dochody publiczne;
- środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej oraz niepodlegające zwrotowi środki z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA);
- środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi, inne niż wymienione powyżej;
- przychody budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz innych jednostek sektora finansów publicznych pochodzące:
 - a. ze sprzedaży papierów wartościowych,
 - b. z prywatyzacji majątku Skarbu Państwa oraz majątku jednostek samorządu terytorialnego,
 - c. ze spłat pożyczek i kredytów udzielonych ze środków publicznych,
 - d. z otrzymanych pożyczek i kredytów,
 - e. z innych operacji finansowych.

Wydatkowanie środków publicznych

Środki publiczne są szczególnym rodzajem dobra z uwagi na ich pochodzenie i przeznaczenie. Właściwe postępowanie z nimi warunkuje prawidłowe funkcjonowanie państwa.

Dysponowanie środkami publicznymi najogólniej rzecz biorąc odbywa się w celu zapewnienia utrzymania aparatu państwowego. Przykładowymi sposobami ich wykorzystywania jest m.in. finansowanie funkcjonowania organów administracji publicznej czy bieżąca spłata zobowiązań Skarbu Państwa (np. wykup obligacji). Ze środków publicznych, ich dysponent może udzielać pożyczek i obracać nimi zgodnie z zasadami rynkowymi.

Sektor finansów publicznych może prowadzić działalność generującą przychody. Te również będą zaliczane do środków publicznych, podobnie jak przychody pochodzące z innych źródeł, ale z przeznaczeniem dla państwa.

Zasady wydatkowania środków publicznych

USTAWA z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych

Art. 44. [Zasady dokonywania wydatków ze środków publicznych]

1. Wydatki publiczne mogą być ponoszone na cele i w wysokościach ustalonych w:
 - 1) ustawie budżetowej;
 - 2) uchwale budżetowej jednostki samorządu terytorialnego;
 - 3) planie finansowym jednostki sektora finansów publicznych.
2. Jednostki sektora finansów publicznych dokonują wydatków zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych rodzajów wydatków.
3. Wydatki publiczne powinny być dokonywane:
 - 1) w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad:
 - a) uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów,
 - b) optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów;
 - 2) w sposób umożliwiający terminową realizację zadań;
 - 3) w wysokości i terminach wynikających z wcześniej zaciągniętych zobowiązań.
4. Jednostki sektora finansów publicznych zawierają umowy, których przedmiotem są usługi, dostawy lub roboty budowlane, na zasadach określonych w przepisach o zamówieniach publicznych, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej.

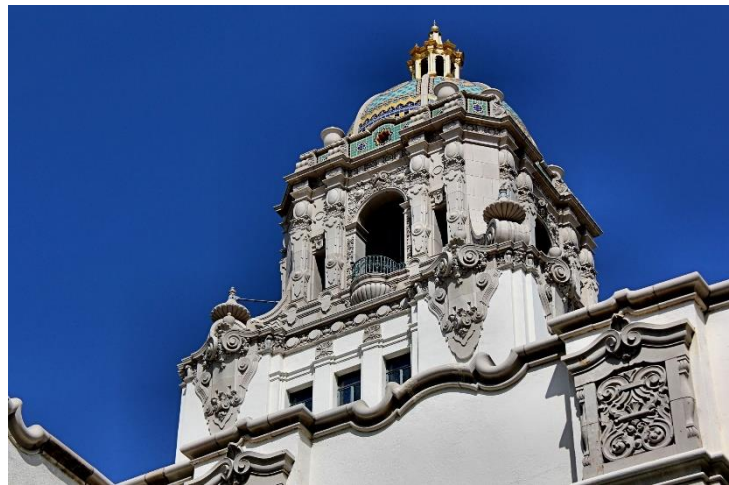
Urząd miasta jako jednostka budżetowa

Zgodnie z art. 11 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 885 z późn. zm.) jednostkami budżetowymi są jednostki organizacyjne sektora finansów publicznych nieposiadające osobowości prawnej, które pokrywają swoje wydatki bezpośrednio z budżetu, a pobrane dochody odprowadzają na rachunek odpowiednio dochodów budżetu państw albo budżetu jednostki samorządu terytorialnego. Jednostka budżetowa działa na podstawie statutu określającego w szczególności jej nazwę, siedzibę i przedmiot działalności.

Urząd miejski nie jest typową jednostką budżetową. Zgodnie z art. 12 ust. 1 ww. ustawy nie powołuje go organ stanowiący, a ponadto w myśl art. 33 ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594 z późn. zm.), urząd miejski nie posiada statusu, lecz regulamin organizacyjny, określający organizację i zasady jego funkcjonowania.

Zdaniem Regionalnej Izby Obrachunkowej w Katowicach urząd miejski należy jednak uznać za jednostkę budżetową. Przemawiają za tym przepisy art. 249 ust. 3 ustawy o finansach publicznych, rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 roku w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz. U. z 2010 r. Nr 43, poz. 247 z późn. zm.) oraz rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 5 lipca 2010 roku w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2013 r. poz. 289).

Oznacza to więc, że urząd miejski podlega reżimowi wydatkowania środków publicznych.

Technologie ICT

"Pod pojęciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych (w skrócie ICT, z ang. information and communication technologies, nazywanych zamiennie technologiami informacyjno-telekomunikacyjnymi, teleinformatycznymi lub technikami informacyjnymi) kryje się rodzina technologii przetwarzających, gromadzących i przesyłających informacje w formie elektronicznej. Węższym pojęciem są technologie informatyczne (IT), które odnoszą się do technologii związanych z komputerami i oprogramowaniem, nie związanych jednak z technologiami komunikacyjnymi i dotyczącymi sieci. Rozwój tych technologii sprawia, że oba pojęcia stają się coraz bardziej spójne, będący przy tym motorem rozwoju cywilizacyjnego, społecznego i gospodarczego," - Główny Urząd Statystyczny

Wdrażanie technologii ICT w systemie transportowym miasta

Transport, zwłaszcza publiczny, jest specyficzną działalnością, w której często inteligentne rozwiązania z dziedziny ICT (technologii informacyjno-komunikacyjnych) są stosowane jako pierwsze. Rozwiązania te oferują korzyści możliwe do odczucia przez wszystkich użytkowników miasta: mieszkańców, turystów, przedsiębiorców. Przykładem stosowanych przez miasta technologii ICT jest np. instalacja coraz większej liczby punktów szybkiego ładowania samochodów elektrycznych (np. Berlin). Wprowadzanie rozwiązań nisko- i zero emisyjnych, takich jak autobusy o napędzie hybrydowym (np. Warszawa), elektrycznym (np. Wrocław) bądź wodorowym (plany ich wprowadzenia w II kw. 2023 r. ma Rybnik) pozwala dokonać znaczącej redukcji emisji zanieczyszczeń powietrza (głównie spalin), co w przypadku masowego transportu pasażerskiego ma niebagatelne znaczenie. Innymi korzyściami będącymi efektem wprowadzenia rozwiązań ICT są: spadek natężenia hałasu, skrócenie czasu podróży, poprawa bezpieczeństwa na drogach i ograniczenie degradacji infrastruktury drogowej. Ponadto efektywnym rozwiązaniem w celu zapewnienia płynności komunikacji miejskiej jest wprowadzanie zintegrowanego systemu zarządzania ruchem, czyli m.in. zjawiska „zielonej fali”.

Wdrażanie technologii ICT – za i przeciw

Za

Optimalizacja kosztów

Zmniejszenie wpływu ekologicznego systemu transportowego

Krótszy czas podróży

Mniejsza degradacja infrastruktury transportowej i zasobu środków komunikacji

Poprawa bezpieczeństwa na drogach

Działanie wielopłaszczyznowe – korzyści widoczne są nie tylko w dziedzinie transportu publicznego, ale i pokrewnych

Przeciw

Wysokie koszty początkowe

Konieczność posiadania odpowiednio przeszkolonego personelu

Potencjalne uzależnienie miasta od zewnętrznego dostawcy technologii

Podsumowanie

Wdrażanie technologii ICT przez jednostkę zarządzającą systemem transportowym miasta wpisuje się w reżim wydatkowania środków publicznych. Mimo wysokich kosztów początkowych oraz konieczności pozyskania odpowiednio wykształconego personelu, zdolnego do planowego i efektywnego wprowadzenia ich, w dłuższej perspektywie prowadzi to do znaczących oszczędności w sektorze transportowym i nie tylko, zarówno bezpośrednio (optymalizacja kosztów eksploatacji, np. poprzez zmniejszenie wydatków na paliwo czy niespodziewane naprawy), jak i pośrednio (zastosowanie bardziej ekologicznych środków transportu jest działaniem prośrodowiskowym i prozdrowotnym).

Należy zwrócić również uwagę na korzyści infrastrukturalne – krótszy czas podróży zmniejsza koszty działalności środków komunikacji miejskiej, spadek natężenia hałasu zwiększa jakość życia mieszkańców, wzrost poziomu bezpieczeństwa w mieście jest zaś celem samym w sobie.

To wszystko powoduje, że wdrażanie technologii ICT w systemie transportowym miasta wpisuje się w misję jednostki publicznej, jaką jest urząd miasta.

Dziękuję za uwagę!

Kontakt: jakub.sokolowski@ue.wroc.pl